

Стромілова Каріна Андріївна

*аспірант кафедри економічної теорії,
менеджменту та адміністрування*

Чернівецького національного університету імені Юрія Федьковича

ПОЛІТИКА ЦИРКУЛЯРНОЇ ЕКОНОМІКИ В УКРАЇНІ

Ефективність використання ресурсів та циркулярна економіка стають важливими елементами екологічної політики. За прогнозами, при збереженні темпів сучасного соціально-економічного розвитку, попит на природні ресурси зросте більш ніж вдвічі до 2060 року з потенційно серйозними екологічними наслідками [1]. Відповідно, обмеження використання ресурсів і підвищення ефективності їх використання, відновлення матеріалів є надзвичайно важливими для вирішення екологічних проблем.

Починаючи з початку XXI ст. Європейський Союз та країни Великої двадцятки почали порушувати питання переходу до більш ресурсоефективної та циркулярної економіки, впровадили законодавчі рамки та стратегії циркулярної економіки, а також дорожні карти з їх реалізації. На локальному рівні міста та регіони також створюють відповідні нормативні документи.

Серед ключових завдань формування та реалізації політики циркулярної економіки в Україні:

- зробити розвиток циркулярної економіки головним напрямком роботи на сучасному етапі економічного розвитку, повністю відмовитися від традиційної лінійної моделі;
- забезпечити відповідну регуляторну базу та встановити чіткі маркери економічним операторам та суспільству щодо ресурсоефективності та управління відходами;
- встановити цілі та відповідні показники щодо ефективності використання ресурсів;

– формувати систему досліджень природоохоронних технологій, зробити екологічно дружні галузі новою точкою економічного зростання;

– проводити інформаційні кампанії для населення, спрямовані на покращення обізнаності та розуміння політики щодо відходів і заохочення змін у поведінці;

– використовувати міжнародне співробітництво як важливий інструмент для вирішення проблем охорони навколишнього середовища [2].

Розвиток політики циркулярної економіки та її реалізація в Україні має відбуватися на різних рівнях: на міждержавному, національному, регіональному та локальному. Характеристика рівнів підтримки розвитку циркулярної економіки представлена в табл. 1.

Таблиця 1

Характеристика рівнів підтримки розвитку циркулярної економіки

Рівень впливу	Характеристика
Міжнародне співробітництво	Виконання міжнародних зобов'язань країни в рамках міжнародних угод, зокрема Європейського зеленого курсу
Державні органи управління	Формування ефективної промислової політики, модернізація інституційної інфраструктури, що передбачає системне проведення реформ у всіх сферах економіки, створення інноваційної екологічно орієнтованої інфраструктури
Регіональний рівень	Впровадження дієвих заходів підтримки на рівні регіонів та місцевих громад для перетворення екологічно «брудних» регіонів на «зелені» точки росту
Підприємства	Інноваційне оновлення матеріально-технічної бази виробництва на засадах енергоефективних технологій; запровадження нових способів перероблення; вдосконалення існуючих методів виробництва й управління, розроблення та впровадження нових видів продукції, нових виробничих потужностей тощо

Джерело: [3, с. 152]

Також акцент має бути зроблено на окремі сектори економіки, групи продуктів, матеріалів та речовин. Серед ключових на наш погляд можна виділити наступні:

– *відходи будівництва та знесення* (у тому числі *відходи руйнації*). В Україні питання щодо будівельних відходів, зокрема тих що належать до відходів руйнацій, гостро постали у зв'язку з війною. Обсяги таких відходів фактично немає куди дівати. Перед початком збирання, сортування та перероблення цієї групи відходів слід провести роботу з розмінування об'єктів та убезпечення території від боєприпасів, що не розірвалися. Наразі неможливо достовірно спрогнозувати обсяги відповідних робіт.

– *харчові відходи*: за оцінками експертів, до 30% всієї їжі, що виробляється у всьому світі, втрачається чи витрачається марно. Європейська Комісія наразі розглядає можливість подання конкретних пропозицій щодо скорочення продовольчих відходів [4].

– *небезпечні відходи*: належне поводження з небезпечними відходами залишається проблемою. Першим кроком має бути посилення ведення обліку та відстеження руху небезпечних відходів та визначення потенціалу та вузьких місць у системах поводження з небезпечними відходами. Вплив бойових дій на промислові підприємства, які використовують небезпечні хімічні речовини, може призвести до утворення додаткових обсягів небезпечних відходів (у порівнянні з звичайною роботою таких підприємств у мирний час).

– *відходи пластику*: лише 24% пластикових відходів переробляється, близько 50% видаляється на полігони, а решта спалюється [4]. Існує значний потенціал використання пластмас більш стійким чином (у тому числі за рахунок поліпшення дизайну виробів з пластмас, якості пластикових матеріалів тощо). Обмеження використання поліетиленових пакетів, а також відмова від захоронення полімерних відходів є важливими кроками для поліпшення поводження з відходами пластику.

– *окремі потоки відходів* – упаковка, ВЕЕО, відпрацьовані транспортні засоби тощо. Зазначені потоки є помітним джерелом вторинних ресурсів, можуть містити цінні матеріали. Налагодження роздільного збирання відходів упаковки, правильного демонтажу ВЕЕО та транспортних засобів, впровадження індикаторів ремонтпридатності, довговічності, підвищеної здатності до повторного використання або відновлення певних матеріалів або

речовин, оцінка рівня утилізації ресурсоцінних матеріалів є ключовими питання формування і реалізації політики циркулярної економіки.

Підсумовуючи вищесказане, можна зробити висновок, що впровадження політики циркулярної економіки є наразі ключовим завданням для України. Залучення відходів у новий ресурсний цикл відкриває шлях до сталого розвитку, адже дозволяє зберігати як первинні ресурси, так і довкілля.

Література:

1. OECD. Global Material Resources Outlook to 2060: Economic Drivers and Environmental Consequences. 2019. OECD Publishing, Paris. DOI: <https://dx.doi.org/10.1787/9789264307452-en>

2. Маковецька Ю. М., Омельяненко Т. Л. Формування та реалізація політики циркулярної економіки в Україні. *Ефективна економіка*. 2018. № 11. DOI: 10.32702/2307-2105-2018.11.86

3. Кушніренко О.М., Гахович Н.Г. Циркулярна економіка в контексті цілей сталого розвитку. *Сталий розвиток – XXI століття. Дискусії 2021* : матеріали VII Міжнар. наук.-практ. конф., м. Київ, 2-3 грудня 2021 р. Київ, 2021. С. 147–154.

4. Повідомлення Комісії до Європейського парламенту, Ради, Європейського економічного та соціального комітету і Комітету регіонів «На шляху до циркулярної економіки: програма нуль відходів для Європи» (COM/2014/0398 final). URL: <https://eur-lex.europa.eu/legal-content/EN/TXT/?uri=celex%3A52014DC0398> (дата звернення: 20.09.2022).